

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV URBANISMU

DEPARTMENT OF URBAN DESIGN

ARCHIV+

ARCHIVE+

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Václav Šana

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.

BRNO 2018

Zadání bakalářské práce

Číslo práce: FA-BAK0045/2017
Ústav: Ústav urbanismu
Student: **Václav Šana**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura a urbanismus
Vedoucí práce: **Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.**
Akademický rok: 2017/18

Název bakalářské práce:

Archiv+

Zadání bakalářské práce:

Archiv Oddělení dějin architektury a urbanismu Muzea města Brna již dlouhou dobu přežívá v provizoriu v prostorách hradu Špilberk. Archiv přitom spravuje unikátní sbírku moderní architektury, tj. plánů, modelů a písemných dokumentů, které zpřístupňuje odborné veřejnosti. Instrukce zároveň disponuje malým, ale aktivním badatelským týmem, jenž bohatě publikuje a zasloužil se o mnoho průkopnických výstav o brněnské architektuře (např. O nové Brno). V současnosti se část archivu pro nedostatek prostor přesouvá do panelového domu ve Vyškově, což je de facto likvidační krok pro současný historicko–architektonický výzkum. Jedná o naprosto nevyhovující prostory po technické stránce, a zároveň nedostupnost archivních materiálů bude znamenat značnou komplikaci pro všechny badatele.

Při nalezení vhodného místa by se přitom archiv Oddělení dějin architektury a urbanismu Muzea města Brna mohl stát základem brněnského „architekturcentra“, tedy instituce jak s výzkumným, tak výstavním potenciálem, zaměřené na moderní architekturu.

Uvolněná budova po Fakultě výtvarných umění na ulici Údolní 19 se zdá být příhodným objektem pro menší instituci zamýšleného formátu. Jedná se o dostupný pozemek v centru města, který při vhodném architektonicko–urbanistickém řešení může v sobě skloubit jak požadavky na propagační instituci galerijního typu s přívětivostí a otevřeností k široké veřejnosti, tak požadavky na instituci výzkumnou. Lze např. uvažovat i propojení ulice Údolní s parkem Špilberk.

Zároveň se nabízí úvaha o spolupráci VUT respektive Fakulty architektury, jako další instituce s vědeckým i výstavním potenciálem na realizaci brněnského „architekturcentra“.

Cílem projektu potom bude prověřit prostřednictvím návrhu studentů model této hybridní instituce jak po programové a architektonické stránce, tak po stránce zapojení zvoleného konceptu do městských souvislostí.

Rozsah grafických prací:

Úkol bude sestávat ze standardních projektových částí: analýzy, tvorby konceptu a návrhu.

- Průvodní zpráva
- Situace širších vztahů
- Situace 1:500
- Půdorysy podlaží 1:200 včetně legendy místností a výkazu výměr
- Podélný, příčný řez 1:200
- Charakteristické pohledy a řezy 1:200
- Perspektiva / axonometrie exteriéru
- Perspektiva / axonometrie interiéru
- Stavební detail – řez fasádou 1:25
- Model 1:500

Seznam literatury:

Ernst Neufert, Navrhování staveb: zásady, normy, předpisy o zařízeních, stavbě, vybavení, nárocích na prostor, prostorových vztazích, rozměrech budov, prostorech, vybavení, přístrojích z hlediska člověka jako měřítka a cíle, Praha, 2000.

Mary Lynn Ritzenthaler, Preserving: archives and manuscripts, Chicago 2010.

Barry Lord – Gail Dexter Lord – Lindsay Martin, Manual of museum planning : sustainable space, facilities, and operations, Lanham 2012.

May Cassar, Environmental management: Guidelines for museums and galleries, London 1995

Ken Worpole, Contemporary library architecture : a planning and design guide, London – New York 2013.

Jana Tichá (ed), Rem Koolhaas: Texty, Praha 2014.

ERA21, Ohniska architektury XVII, 2017, č. 2.

Termín zadání bakalářské práce: 12.2.2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 7.5.2018

Bakalářská práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a bakalářská práce v elektronické podobě.

Václav Šana
student(ka)

Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.
vedoucí práce

-----
doc. Ing. arch. Karel Havlíš
vedoucí ústavu

V Brně dne 12.2.2018

-----
doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

Hodnota informace

Urbanistické souvislosti – Širší vztahy

Dům původní menzy se nachází na v centru Brna na ulici Údolní, na parcele č. 19, obklopený převážně historizující zástavbou nájemních domů z konce 19. Století. Naposledy budova sloužila jako Fakulta Výtvarných umění VUT. FaVu se nedávno přesunulo o pár stovek metrů dále a nyní je budova prázdná. Charakteristickým rysem je jižní příkrý svah, kopce kde se nachází hrad Špilberk.

Dům je velice dobře přístupný na městskou hromadnou dopravu. (tramvajová zastávka – Obilní trh, dopravní uzel Česká, Komenského náměstí. Záměrem návrhu bylo umožnit výstup z objektu směrem do parku pod Špilberkem.

Archiv se tedy nachází na velice atraktivním místě s velice dobrou dostupností a spolu s architektonickým centrem by se mohla tato instituce stát významným činitelem v celém okolí.

Architektonické řešení

Nynější představa archivu je velice podobná skladu. Skladu na uchování informací. Přísnost oddělených provozů i klimatu pro bezpečné uchování archiválií, odráží důležitost, kterou skladovaným artefaktům připisujeme. Celá společnost má pojem o tom co je archiv, ale většina lidí netuší, kde se archivy fyzicky nachází. Archiv tak existuje mimo svoji symbolickou přítomnost v městském prostoru, kterou (alespoň v minulosti) pro společenské instituce zprostředkovávala architektura. Uvažujme např. archetyp kláštera. Kláštery sice byly přístupné pouze pro minoritu společnosti, avšak dojem z nich byl takový, že každý věděl, že se zde nachází něco významného. Kláštery na poloostrově Athos, v pohoří Ryla byly stavěny jako nedostupné věže. Věže vědění. Podobného principu je užíváno též v literatuře. Zejména fantazy, kdy jednotlivé budovy působí přehnaně, jelikož symbolický vzhled komunikuje obsah budovy.

Tématem návrhu je nové centrum architektury pro Brno s integrovaným archivem, kde jsou archiválie uloženy ve třech věžích obsluhovaných robotickými zakládací systémy.

Koncept je rozdělen na čtyři fáze poznávání informací:

Hladovění

Prvotním impulzem je určitá touha něco poznat. Touha zjišťovat a zajímat se plynoucí z hladu po vědění“. Vstupní prostor a následná galerie funguje jako reklama na obsah archivu. Prezentace zajímavých informací je vlastně prvním faktorem, který nás naláká vejít do budovy. Při vstupu do konzervativní

budovy nás svým nečekaným kruhovým tvarem a formou překvapí interiér vstupního prostoru. Pobízí naši zvědavost a touhu vědět, co se nachází dále.

Poznávání

Proces získávání informací a nabývání vědění, předpokládá úctu k faktům, pochopení akumulované moudrosti, která se v uložených informacích nachází. Uvědomění si množství uložených informací je zprostředkováno symbolickou přítomností věží, které obklopují badatelnu. Samotný prostor Badatelny je pak odkazem k historickým knihovnám. Je pojatá jako významný prostor, protože bádání je významnou činností.

Extáze

Samotné informace jsou pouhé symboly a znaky zapsané na papíře. Význam jim dává teprve vzájemné propojení a interpretace. Je to celkový dojem, obraz, který z nich utváříme, podobně jako u hudby kterou skládáme z jednotlivých tónů, jde o určité emoční vzepětí, skrze které jsme schopni jednotlivosti poskládat do smysluplného celku. Projekční/ hudební/přednáškový sál, je právě takovýmto emocemi nabytým místem ať už ve smyslu předpokládaného programu, tak ve smyslu architektonické formy.

Uklidnění

Dvůr v zadní části architektonického centra symbolizuje uklidnění. Uklidnění ve smyslu ustálení myšlenek a kontemplace nad tím co jsem v rámci předchozí sekvence podstoupil. Mohu se rozhodnout, zda půjdu dál budu pokračovat svou cestou do parku, nebo jestli se vrátím zpět do „procesu poznávání“. Šachovnice symbolizuje rozváznou a náročnou hru, ve které se málokdy nabízí přímé a jednoznačné řešení.

Dispoziční řešení

Dispozice je koncepčně rozdělená do 4 atraktorů, 3 depozitářů a 3 provozních celků.

První provozní celek je veřejná část přístupná pro badatele a návštěvníky architektonického centra. Jedná se o galerii při vstupní části badatelny, audiovizuální sál rozptylový prostor a dvorek. Druhý provozní celek je zázemí audiovizuálního sálu, přístupného pro zaměstnance. A třetí provozní celek slouží pro zaměstnance archivu, kdy se zde nachází očišťovací prostory, prostory pro dokumentaci, kanceláře a samostatná přístupová cesta k depozitářům.

V rámci archivu se zde nachází 3 depozitáře. Depozitář na velké plány a mapy, depozitář natištěné dokumenty a depozitář na modely a nábytek. Všechny tyto depozitáře jsou přístupné pouze pro techniky na občasnou kontrolu a archiválie obsluhují robotické systémy, které jsou umístěné na vložení

konstrukci. Depozitáře jsou během provozu obsluhované zaměstnanci archivu skrz manipulační místnost v prvním patře, která slouží jako vydávací místnost pro archiválie u badatelný. Druhá manipulační místnost je o patro výše, která slouží pro přidávání přírůstkových archiválií.

Budova je koncepčně rozdělena do 4 atraktorů.

Prvním je betonový tubus při vstupu, který rozděluje směr vstupu do budovy buďto směrem k badatelně a audiovizuálnímu sálu, nebo do přilehlé galerie.

Druhým atraktorem jsou betonové arkády u badatelný, která je převýšená přes dvě patra, navíc je obklopená robotickými věžemi, kdy je zde možnost nahlédnout do depozitáře skrz interiérová okna.

Třetí částí je audiovizuální sál, který má tvar apsidy. Bude zde možnost promítání na zaoblenou stěnu apsidy.

Poslední částí je dvorek, kde je vydlážděn s náznakem šachovnice a bude se zde nacházet výstup směrem na Špilberk a na pochozí střechu/ terasu archivu pro veřejnost. Výstup bude ztvárněn ocelovým vřetenovým schodištěm. Dvorek bude obklopen z jedné strany zelení z původního svahu a intenzivní zelení ze střechy archivu.

Archiváři mají příjezd na servisní dvorek, kde se nacházejí nejnútnější parkovací místa. Vzhledem k tomu že je lokalita perfektně navázána na MHD a nachází se v památkové zóně (charakter území C v obci nad 50 000 obyvatel), je parkování řešeno pouze minimalisticky a to formou stání pro vozíčkáře a garáží a pro dva užitkové automobily archivu. Toto řešení zároveň vychází ze současných trendů preferujících cyklistickou a pěší dopravy i z faktu, že budova v minulosti sloužila jako veřejná instituce bez parkovacích stání.

Archiválie se dovezou k servisnímu vstupu, odkud se převezou k obslužnému výtahu, který je vynese do třetího patra původní budovy. Tam proběhnou nutné očišřovací práce přes primární a sekundární systém. Dále se archiválie uschovají do depozitáře nezpracovaných archiválií. Na třetím patře se taktěž nachází rezidenční byt pro dojíždějící a zahraniční badatele a vystavující. Dále je zde umístěna kancelář pro externí pracovníky archivu nebo architektonického centra.

Ve druhém patře pokračuje cesta archiválií procesem dokumentace a vyrovnávání plánů. Nakonec se archiválie převezou do manipulačního prostoru taktěž v druhém patře nad prostorem badatelný, kde se ukládají do robotických zakladačů

Ve čtvrtém patře se nachází kanceláře, konferenční a denní místnost.

Podzemní prostory slouží jako technické místnosti a sklady.

Konstrukční řešení

Jedná se o přestavbu objektu z přelomu 20. a 30. let 20. stol. , při které zachovávám značnou část původní budovy. U objektu přiléhajícího k ulici Údolní jsou zachovány nosné stěny, jedno ze schodišť a téměř všechny okenní otvory. Vložen byl pouze kapacitní nákladní výtah a zrušeno bylo jedno schodiště, ze kterého byl zachován vstup do prvního podzemního podlaží. Taktéž byly zachovány do značné míry objekty v jižní části parcely. U objektu depozitáře na modely a nábytek byla zachována obvodová stěna a dovnitř byla vestavěna ocelová konstrukce se zděným pláštěm. U prostoru zázemí sálu bylo zbouráno jedno patro a byl navržen nový strop a konstrukce ploché střechy se silnou vrstvou zeminy pro intenzivní zeleň. Do podzemního podlaží byl navržen výtah, který spojuje také pochozí střechu a obslužné schodiště. Taktéž strop u audiovizuálního sálu byl navržen nově s pochozí úpravou střešního pláště. Světlíky sálu byly ochráněny ocelovým zábradlím.

Nejvíce bouracích prací je plánováno ve středu parcely kde, jsou navrženy depozitáře plánů a map a tištěných archiválií. Jedná se o ocelové konstrukce, které nesou tíhu archiválií a zároveň slouží jako nosný systém robotického systému obsluhujícího jednotlivé depozitáře. Okolo ocelové konstrukce je udělána obezdívka, u kterých prokládám železobetonové věnce, ze kterých jsou vyneseny stropy badatelný a rozptylového prostoru v přízemí. Následně budou Depozitáře z vnější strany tepelně izolovány.

Na začátku stavebních prací se vytvoří dostatečný průjezd pro stavební techniku, kdy bude část původního domu v prvním nadzemním podlaží zbourána a bude vytvořen nový nosný železobetonový strop a sloupy. Po dokončení prací průjezd zase zmenší na původní velikost, aby zůstal zachován charakter fasády, a ve zbylém místě vzniknou obslužné prostory.

Podlažní plocha dle jednotlivých podlaží

První nadzemní podlaží	1179,8 m ²
Druhé nadzemní podlaží	514,5 m ²
Třetí nadzemní podlaží	363,2 m ²
Čtvrté nadzemní podlaží	356,1 m ²
První podzemní podlaží	331,4 m ²

Bilance

Hrubá podlažní plocha	2650,9 m ²
Podlažní plocha	2745,0 m ²
Obestavěný prostor	16298 m ³
Zastavěná plocha	1502,4 m ²
Plocha parcely	1864,0 m ²